

«Αποκαλυπτήρια προτομής Ιωάννη Λυκούδη»

Πριν αναφερθώ στον Ιωάννη Λυκούδη του οποίου τιμάμε τη μνήμη σήμερα, θα' θελα να αναφερθώ και να ευχαριστήσω αυτούς που μας βοήθησαν να είμαστε σήμερα ΕΔΩ.

Μετά την απόφαση που πήραμε να επικαιροποιήσουμε και να υλοποιήσουμε με κάθε τρόπο την φιλοτέχνηση προτομής του Γιάννη Λυκούδη στο Μεσολόγγι, απευθυνθήκαμε στον Ιατρικό Σύλλογο Μεσολογγίου και του ζητήσαμε να βοηθήσει σ' όλα τα στάδια υλοποίησης της απόφασης μας, εφ' όσον βέβαια συμφωνούσαν. Ανταποκρίθηκαν με χαρά και τους ευχαριστούμε, μέσω του Προέδρου τους και Τριβλή.

Ακολουθώντας στείλαμε επιστολή προς τον Δήμαρχο της Πόλης μας και το Δημοτικό Συμβούλιο και τους γνωστοποιήσαμε την απόφαση μας, εξηγώντας τους τους λόγους που την επέβαλαν. Επι αποδοχής τους, προτείναμε να αναζητήσουμε από κοινού κατάλληλο χώρο για την τοποθέτηση της προτομής του Γιατρού και τ. Δημάρχου Μεσολογγίου Γιάννη Λυκούδη.

Έτσι είμαστε εδώ σήμερα για τη σεμνή αυτή τελετή και ευχαριστούμε τον Δήμαρχο κ. Κώστα Λύρο, το Δημοτικό Συμβούλιο, τον Πρόεδρο του Πνευματικού Κέντρου κ. Νίκο Χατζή και όλους όσους απ' το προσωπικό του Δήμου βοήθησαν να φέρουμε εις πέρας την πράξη ΔΙΚΑΙΩΣΗΣ του Γιάννη Λυκούδη απ' το πιο αρμόδιο και αξιόπιστο να το κάνει όργανο. Δεν πρέπει βέβαια να στερήσουμε των ευχαριστιών μας τη Γλύπτρια και συντοπίτισσα μας κα. Ελισσάβετ Βάλβη, η οποία με ιδιαίτερη χαρά και φροντίδα φιλοτέχνησε αυτό το έργο.

Η παρακολούθηση και επίβλεψη των διαφόρων σταδίων τεχνικής εξέλιξης του έργου ανατέθηκε και έγινε από τον υιο Λυκούδη, τον Νίκο Λυκούδη. Έτσι αυτός είναι ο έχων την ευθύνη του αποτελέσματος που θα δούμε σε λίγο!

Θ' άξιζε τον κόπο στο σημείο αυτό να εξηγήσω τι πραγματικά προσέφερε η ανατροπή της κρατούσας αιτιολογίας του πεπτικού έλκους, και η αποδοχή της μικροβιακής αιτιολογίας που είναι και η πραγματική.

Το πεπτικό έλκος ήταν μια χρόνια και βασανιστική νόσος που επηρέαζε εντελώς την καθημερινή διαβίωση του ασθενούς (είχε έντονο πόνο, συνεχή λήψη φαρμάκων και ειδικά προσεγμένο διαιτολόγιο). Συχνά συνέβαιναν επιπλοκές π.χ. γαστρορραγίες και πολλές φορές οι επιπλοκές απέβαιναν θανατηφόρες.

Η μόνη θεραπεία ήταν χειρουργική αλλά κι αυτή ατελέσφορη. Με λίγα λόγια η νόσος δεν επιδέχτο ίαση. Οι καινούριοι άρρωστοι προστίθονταν στους μη ιαθέντες παλιούς και γι' αυτό η νόσος ήταν αρκετά διαδεδομένη.

Σήμερα, και μετά την ανακάλυψη της μικροβιακής αιτιολογίας του έλκους και της γαστρίτιδας, χορηγούμε Αντιβίωση – όπως πρότεινε ο Λυκούδης – και θεραπεύεται σύντομα ο ασθενής. Η νόσος έπαψε ουσιαστικά να είναι χρόνια και δεν προστίθενται νέοι ασθενείς στους παλιούς. Διεκόπη δηλαδή ο φαύλος κύκλος. Έπαψε η νόσος να είναι βασανιστική και δεν πεθαίνουν πλέον απ' αυτήν.

Ο Ιωάννης Λυκούδης γεννήθηκε το 1910 στο Μεσολόγγι και σπούδασε στη στρατιωτική Ιατρική Σχολή, απ' όπου αποφοίτησε το 1934. Παραμένει ως στρατιωτικός ιατρός για 3 έως 4 χρόνια και αποστρατεύεται το 1938 αφού νόσησε από φυματίωση. Από το 1938 εγκαθίσταται πάλι στο Μεσολόγγι και ασκεί Γενική Ιατρική. Ακολουθούν δύσκολα χρόνια και ο Γιάννης Λυκούδης, όπως όλοι οι ιατροί τότε, καταβάλει συγκινητικές και άοκνες προσπάθειες να προσφέρει στον πάσχοντα συνάνθρωπο 24 ώρες το 24ωρο 365 μέρες το χρόνο.

Ο Γιάννης Λυκούδης ήταν ευφυής άνθρωπος και ανήσυχο πνεύμα. Οι συμπατριώτες του τον αγαπούσαν και τον εκτιμούσαν ιδιαίτερα. Έτσι, όταν αποφάσισε να ασχοληθεί και με τα κοινά, τον τίμησαν δυο (2) φορές και τον εξέλεξαν και Δήμαρχο από το 1952 έως και το 1959. Ήταν πετυχημένος Δήμαρχος.

Ο Λυκούδης έπασχε από πεπτικό έλκος και συχνά πάθαινε γαστρορραγίες. **Είμαστε στο 1958, παραμονές των Βαΐων** και παθαίνει ένα επεισόδιο αιμορραγικής γαστρεντερίτιδας, για το οποίο αναγκάζεται να πάρει αντιβίωση· επειδή έπρεπε να εκφωνήσει ως Δήμαρχος Μεσολογγίου τον πανηγυρικό της ημέρας. Τα καταφέρνει, αλλά κυρίως παρατηρεί ότι εξαφανίστηκαν τα συμπτώματα του έλκους για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το παρακολουθεί, προβληματίζεται και δοκιμάζει ασφαλή αντιβιοτικά της εποχής του σε μερικούς ελκοπαθείς ασθενείς του. Η ανταπόκριση τους σ' αυτή τη θεραπεία και καθώς οι ασθενείς του αυξάνονταν, **ο Γιάννης Λυκούδης πίστεψε, ότι η αιτιολογία του πεπτικού έλκους δεν μπορεί να είναι δυσλειτουργία του αυτόνομου νευρικού συστήματος** που οδηγεί σε αύξηση της οξύτητας του γαστρικού υγρού· **και ενοχοποίησε κάποιο άγνωστο (x) μικροβιακό παράγοντα.**

Το 1960 εγκαθίσταται στην Αθήνα και γίνεται μέλος μας. Οι ασθενείς του πολλαπλασιάζονται, κατά συνέπεια της αυξανόμενης φήμης του, αφού το φάρμακο του είναι αποτελεσματικό.

Η πίστη του για την ορθότητα της σκέψης του είναι ακράδαντη και **ξεκινάει αγώνα να πείσει την ιατρική κοινότητα.** Εξελίσσει το φάρμακο του, το οποίο ήταν ένας συνδυασμός τεσσάρων (4) αντιβιοτικών (δυο κινολοίνες, σουλφαθειζολη και στεπτομυκίνη) και τα αρχικά σκονάκια τα μετατρέπει σε χάπι και το **ονοματίζει elgaco απ' τ' αρχικά των λέξεων έλκος- γαστρίτις - κολίτις.**

Το Νοέμβριο του 1961 κατοχυρώνει την ανακάλυψη του με το ελληνικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (αριθμός 22453) και το 1964 σε πανελλήνιο ιατροχειρουργικό συνέδριο στη Λαμία Ανακοινώνει αυτό που πίστευε και δοκίμαζε.

Παράλληλα απευθύνεται σε μεγάλα Νοσηλευτικά ιδρύματα στην Αθήνα για να κάνουν έρευνα και μελέτες, προκειμένου ν' αποδειχθεί η επιστημονική αλήθεια, αλλά συναντά τοίχο.

Είναι χαρακτηριστική η συνάντηση υψηλόβαθμου Κυβερνητικού παράγοντα της εποχής εκείνης με τον Λυκούδη και γνωστό καθηγητή της Ιατρικής Σχολής Αθηνών, όπου ρωτήθηκε ο καθηγητής εάν τα φάρμακα που προτείνει ο Λυκούδης είναι επικίνδυνα για τους αρρώστους ή όχι. Ο κ. Καθηγητής απάντησε ότι δεν είναι

επικίνδυνα και ανέλαβε τη δέσμευση ότι θα οργανώσει κλινική μελέτη την οποία όμως δεν έκανε ποτέ!

Το 1966 στέλνει άρθρο στο Αμερικάνικο ιατρικό περιοδικό J.A.M.A το οποίο την 1/9/1966 του απαντά «**Το άρθρο σας δεν είναι κατάλληλο για το περιοδικό μας**». Την ίδια χρονιά δημοσιεύει ο ίδιος μια μονογραφία με τίτλο : «**Η αλήθεια δια το έλκος στομάχου δωδεκαδάκτυλου**». Συγχρόνως, φιλοξενείται επί ένα 10 ήμερο στο Λεβερκούζεν της Δυτικής τότε Γερμανίας από την φαρμακευτική **εταιρεία BAYER**. Έφτασαν στο παρά πέντε να υπογράψουν συμβόλαιο συνεργασίας το οποίο τελικά δεν ευδοκίμησε. Κάτι ανάλογο συνέβη με όλες τις μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες της εποχής.

Η συνηθέστερη εξήγηση που έδιναν, **ήταν, η κυνική παραδοχή**, «ότι το φάρμακο στηριζόταν σε γνωστά κυκλοφορούντα αντιβιοτικά και ως εκ τούτου δύσκολα θα μπορούσαν να προστατέψουν την πνευματική ιδιοκτησία του Λυκούδη». Δηλαδή δεν περίμεναν μεγάλα κέρδη· αλλά το κέρδος της ανθρωπότητας δεν το έβαζαν καθόλου στη ζυγαριά.

Το 1967 το Α.Υ.Σ. αρνείται τη στήριξη του και τον ίδιο χρόνο το Υπουργείο Υγείας του επιβάλλει **πειθαρχική ποινή προστίμου 5000 δρχ** και προωθεί την απόφασή του στον ΙΣΑ, το Πειθαρχικό Συμβούλιο του οποίου του **επιβάλλει νέο πρόστιμο 2000δρχ. Αντίθετα αθρώνεται από το Διοικητικό Δικαστήριο με την αμέριστη συμπαράσταση ασθενών του.**

Ο Γιάννης Λυκούδης πέθανε εν τέλει το 1980 λέγοντας στους δικούς του «Πιστεύω, γιατί το βλέπω, ότι έχω δίκιο. Όταν επιβεβαιωθώ, φέρτε το πειστήριο στο μνήμα μου».

Και πράγματι το 1982 δυο Αυστραλοί ιατροί οι Marshall και Warren καταθέτουν εργασία στο περιοδικό Gastroenterology η οποία απορρίπτεται λοιδορούμενη· **Για να μην παραπονιόμαστε κι εμείς!**

Επανερχονται οι ανωτέρω γιατροί το 1984 στο περιοδικό Lancet και γίνεται ενθουσιωδώς αποδεκτή η έρευνα και η άποψή τους. Έτσι σιγά - σιγά η ιατρική **κοινότητα υιοθέτησε την προτεινόμενη Νέα Θεραπεία του έλκους, που δεν είναι όμως άλλη απ' αυτή που ο Γιάννης Λυκούδης έδινε από το 1958**. Σήμερα μόνο ξέρουμε παραπάνω, ότι το άγνωστο (x) μικρόβιο του Λυκούδη είναι το ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού που ταυτοποίησαν οι Marshall και Warren. Το 1999 τρεις (3) Έλληνες ιατροί, οι Βασίλης Ρήγας, Ευστάθιος Παπαβασιλείου και Χρήστος Φερέτης, υποβάλλουν άρθρο για το ιστορικό της υπόθεσης, «πεπτικό έλκος και Γιάννης Λυκούδης»· το οποίο γίνεται δεκτό από το εγνωσμένου κύρους ιατρικό περιοδικό Lancet, και το δημοσιεύει σε περίοπτη θέση. Ο Marshall εντυπωσιάζεται απ' το άρθρο αυτό, επικοινωνεί με τους συγγραφείς του και το 2002 αφιερώνει εκτεταμένο κείμενο για τον Λυκούδη σε σχετικό βιβλίο του.

Η σημασία της **απόδειξης Marshall** το 1984 είναι συγκλονιστική, γιατί είναι συγκλονιστικότερα τα αποτελέσματά της. Έτσι, το 2005 απονέμεται το Nobel Ιατρικής στους Marshall και Warren.

Εμείς άμεσα την 1/12/2005 ήραμε την από 6/11/1968 απόφαση του πειθαρχικού συμβουλίου του Ι.Σ.Α. και αποφασίσαμε το πρόστιμο του Λυκούδη να το κάνουμε προτομή του κι αυτό υλοποιούμε Σήμερα.

Ο Γιάννης Λυκούδης κόντρα στα κρατούντα της εποχής του, δηλαδή περί την νευρολογική αιτιολογία του πεπτικού έλκους, , ΚΑΤΑΘΕΤΕΙ μια καινοτόμο ιδέα μια καινοτόμο ιατρική σκέψη, **εντελώς διαφορετική. Ορίζει τον μικροβιακό παράγοντα (x)**, ως αιτία δημιουργίας του πεπτικού έλκους.

Ο Λυκούδης το πίστεψε και το πάλεψε. Εντελώς δε πρωτοπόρα και πέρα και πριν απ' οποιονδήποτε άλλον χορήγησε θεραπεία και είδε αποτελέσματα στην πράξη. **Θεράπευσε κόσμο.**

Ο Γιάννης Λυκούδης ανήκει στους μεγάλους και δεξ τε πως, ο επίμονος και ψυχικά επίπονος αγώνας του μοιάζει, παραλληλίζεται, και συναντιέται τελικά με σημαντικά γεγονότα του παρελθόντος, τηρουμένης βέβαια της προφανούς αναλογικότητας.

Ο Θεμιστοκλής το 480 π.Χ προσπάθησε να πείσει τον Ευρυβιάδη ότι έπρεπε να παρασύρουν τον Περσικό στόλο στα στενά της Σαλαμίνας. Αυτός αντέδρασε και σήκωσε το ραβδί του, να φοβερήσει, τάχα, τον Θεμιστοκλή και αυτός του είπε **«Πάταξον μεν, Άκουσον δε!»**, τον άκουσε και κατανίκησαν στη Ναυμαχία της Σαλαμίνας.

Αυτό προσπαθούσε να κάνει, προκειμένου να πείσει την επιστημονική κοινότητα κι ο Γιάννης Λυκούδης, επι είκοσι (20) ολόκληρα χρόνια, από το 1958 έως το 1980 που πέθανε. **Αλλά δυστυχώς δεν την έπεισε!** Και χάθηκαν 25 ολόκληρα χρόνια.

Ο Γαλιλαίος, που έζησε τον 17^ο μ.Χ αιώνα, είχε ν' αντιμετωπίσει την Ιερά Εξέταση, επειδή πρέσβευε ότι, η Γη είναι αυτή που κινείται και όχι ο ήλιος. Απομακρυνόμενος δε απ' αυτή, όπου για να γλιτώσει, προσωρινά ανακάλεσε, ανέκραξε το γνωστό **«και όμως κινείται»**. Αυτό ουσιαστικά βροντοφώναξε κι ο Γιάννης Λυκούδης όταν , παρά την τιμωρίαν του από το Υπουργείο Υγείας το 1967 και το πειθαρχικό Συμβούλιο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών το 1968, Αυτός συνέχισε να θεραπεύει αρρώστους με τον τρόπο που πίστευε, επειδή τό' βλεπε, κι επειδή το ζούσε!

Ο γιός του ο Νίκος πήγε στο μνήμα του, αφού τον περίμενε, και του ανακοίνωσε **«Πατέρα Δικαιώθηκες. Το Nobel Ιατρικής του 2005 δόθηκε σε δύο Αυστραλούς ιατρούς τους Β. Marshall και J.Warren, επειδή απέδειξαν την απόλυτη ορθότητα αυτών που πίστευες και εφάρμοζες για τους ελκοπαθείς ασθενείς σου»**.

Ένα είναι βέβαιο! Αν ο Γιάννης Λυκούδης μπορούσε να μιλήσει, θα απαντούσε με τη φράση άλλου μεγάλου Μεσολογγίτη, του Πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη. **«Ανθ' ημών Γουλιμής»**.

Αγαπητοί φίλοι,

Είναι πανθομολογούμενο σήμερα ότι η ανακάλυψη του Γιάννη Λυκούδη για τη λοιμώδη αιτιολογία του πεπτικού έλκους αποτελεί μια απ' τις επαναστάσεις της Ιατρικής στον 20^ο αιώνα. Η ανακάλυψη αυτή ήταν ολοκληρωμένη. Προσδιόριζε **την αιτία της νόσου και χορηγούσε αποτελεσματική θεραπεία**.

Η ανθρωπότητα έχασε 25 ολόκληρα χρόνια «Μη χορήγησης αντιβιοτικής θεραπείας για το πεπτικό έλκος». Αυτό το διάστημα, με μέτριους υπολογισμούς, είχε 4.500.00 θανάτους από αιμορραγία του ανωτέρου πεπτικού συστήματος, που θα τους απέφευγε!

Εμείς οι Μεσολογγίτες νοιώθουμε περήφανοι για τον αγώνα του Γιάννη Λυκούδη να πείσει. Χάραξε δρόμο κι ο αγώνας του είναι ορόσημο, είναι σταθμός στην ιστορία της Ιατρικής.

Η πρόοδος στην επιστήμη βασίζεται στο ύψιστο πνευματικό αγαθό, την ελευθερία και εν προκειμένω την ελεύθερη Ιατρική Σκέψη. Κι αυτή περίσσευε στο Γιάννη Λυκούδη.

Ο Λουκής Ακρίτας όταν, εκπροσωπώντας την τότε κυβέρνηση, εκφώνησε στον κήπο των Ηρώων τον πανηγυρικό της Ημέρας στις τότε γιορτές της Εξόδου, έκλεισε τον λόγο του με τη φράση «**Κάθε ελεύθερος άνθρωπος είναι Δημότης Μεσολογγίου**». Από τότε, η φράση αυτή έγινε τοπόσημο της πόλης μας.

Ως εκ τούτου **ο Γιάννης Λυκούδης ήταν δύο φορές Μεσολογγίτης**, αφού γεννήθηκε και μεγάλωσε σ' αυτό εδώ το ένδοξο «αλωνάκι», και ως ιατρός διέθετε περίσσευμα «Ελεύθερης Ιατρικής Σκέψης».

Η μοίρα τ' φέρε η Προτομή του Γιάννη Λυκούδη να στηθεί στην πλατεία Διονύσιου Σολωμού. Αν μεταφυσικά προσεγγίσουμε το γεγονός αυτό, πιστεύω ότι ο Εθνικός μας ποιητής, ο υμνητής της Ελευθερίας και του Μεσολογγίου, με χαρά θα φιλοξενούσε στο σπίτι του ένα τόσο ΑΞΙΟ τέκνο του Μεσολογγίου.

Εμείς ως Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών, είμαστε εδώ σήμερα να συγχαρούμε την οικογένειά του και να ζητήσουμε ταπεινά ΣΥΓΓΝΩΜΗ απ' αυτήν.

Τσούκαλος Ευστάθιος, Ιατρός

Γενικός Γραμματέας ΙΣΑ